



**Türk xalqları tarixi kafedrası – 25**

***Azərbaycanda  
türk xalqları tarixinin  
tədqiqi və tədrisi məsələləri***

mövzusunda

***Respublika elmi-praktik konfransın***

**PROGRAMI**

**18-19 May 2017-ci il, Bakı**

**Bakı – 2017**

## **TƏŞKİLAT KOMİTƏSİ**

- |                      |  |
|----------------------|--|
| Azad RZAYEV          | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent,<br>sədr               |
| Sani HACIYEV         | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix elmləri doktoru, professor                          |
| Əsməd MUXTAROVA      | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix elmləri doktoru, professor                          |
| Nisbət MEHDİYEVA     | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix elmləri doktoru, professor                          |
| İsmayıl MƏMMƏDOV     | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix elmləri doktoru, professor                          |
| Sənubər İSMAYILOVA   | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent                        |
| Sevda<br>SÜLEYMANOVA | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix elmləri doktoru, professor                          |
| Bəxtiyar NƏBİYEV     | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent                        |
| İradə SÜLEYMANOVA    | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>Sabah qrupları, biologiya üzrə<br>fəlsəfə doktoru, dosent |
| Sevinc RUINTƏN       | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent                        |
| Xatirə AĞAYEVA       | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru                                |
| Nailə MƏMMƏDOVA      | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru                                |
| Elmar AXUNDOV        | - Bakı Dövlət Universiteti   |
| Səidə QULIYEVA       | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru                                |
| Elmira İSMAYILOVA    | - Bakı Dövlət Universiteti,<br>tarix üzrə fəlsəfə doktoru                                |

- Şəbnəm CƏFƏROVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
“Türk dünyası tarixi” üzrə magistr
- Cavid ƏLİSGƏNDƏRLİ – Bakı Dövlət Universiteti,  
“Beynəlxalq münasibətlər” üzrə  
magistr
- Fəridə  
ALLAHVERDİYEVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
Türk dünyası tarixi ixtisası üzrə  
magistrant
- İlahə KƏRİMLİ – Bakı Dövlət Universiteti,  
Türk dünyası tarixi ixtisası üzrə  
magistrant
- Elşad BAĞIROV – web-master

### **ELMİ KOMİTƏ**

*(əlifba sırası ilə)*

- Abutalıb CƏLİLOV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Anar İSGƏNDƏROV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Azad RZAYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Cəfər CƏFƏROV – Azərbaycan Dövlət Pedaqoji  
Universiteti, tarix elmləri doktoru,  
professor
- Elman NƏSİROV – Dövlət İdarəçilik Akademiyası,  
siyasi elmləri doktoru, professor
- Ələmdar  
ŞAHVERDİYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Əsməd MUXTAROVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- İqbal AĞAYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

- İradə HÜSEYNOVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- İsmayıl MƏMMƏDOV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Kərəm MƏMMƏDOV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Kəmalə RUİNTƏN – Bakı Slavyan Universiteti,  
siyasi elmlər üzrə fəlsəfə doktoru
- Qabil ƏLİYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Qismət DAVUDOV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Qüdrət İSMAYILZADƏ – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Məmməd FƏTƏLİYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Mehman  
ABDULLAYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Nisbət MEHDİYEVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Oqtay SULTANOV – Azərbaycan Dövlət Pedaqoji  
Universiteti, tarix elmləri doktoru,  
professor
- Rafiq QURBANOV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Rövşən HƏTƏMOV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Sani HACIYEV – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix elmləri doktoru, professor
- Sevda HÜSEYNOVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Sevinc QASIMOVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Sevinc RUİNTƏN – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

- Səidə QULIYEVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru
- Sənubər İSMAYILOVA – Bakı Dövlət Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Şirinbəy ƏLİYEV – Bakı Slavyan Universiteti,  
tarix üzrə fəlsəfə doktoru, dosent
- Vəkil HƏSƏNOV – Azərbaycan Dövlət İqtisad  
Universiteti, tarix elmləri doktoru,  
professor

**18 May 2017-ci il, Bakı**  
**Bakı Dövlət Universiteti**  
**Yeni tədris binası, Akt zalı**

- Saat 10.00 – 11.00 - Qeydiyyat  
Saat 11.00 – 12.00 - Konfransın açılışı

Protokol çıxışları

- **Abel MƏHƏRRƏMOV** – Bakı Dövlət Universitetinin rektoru
- **Azad RZAYEV** – Bakı Dövlət Universiteti, Tarix fakültəsinin dekani
  - *Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı – 98 yaşlı Bakı Dövlət Universitetinin Azərbaycan Respublikası ilə yaşlı olan “Türk xalqları tarixi kafedrası”*  
*Məruzəçü:* Bakı Dövlət Universiteti Türk xalqları tarixi kafedrasının müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Əsməd MUXTAROVA
  - *Tariximizin araşdırılmasında və təbliğində əvəzsiz xidmətləri olan “Tarix və onun problemləri” jurnalı – 20*  
*Məruzəçi:* tarix elmləri doktoru, Bakı Dövlət Universitetinin professoru Qabil ƏLİYEV

*Təbrik çıxışları*

- Saat 12.00 – 13.00 – Fasilə

## **Bölmə iclasları**

**18 May 2017-ci il, 13.00 – 15.00**

### **I Bölmə**

*Türk xalqlarının qədim dövr və orta əsrlər tarixi məsələləri (1)*

**Bölmə rəhbəri: t.e.d. İsmayıl MƏMMƏDOV**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 803)**

*Tanrının qürurlu övladı – türklər (türk-moңqol tarixini araşdırarkən) -*  
Abbas SEYİDOV (Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti)

*Çingiz xan Yasası və onun türk xalqlarının dövlətçilik tarixinə təsiri -*  
Taleh CƏFƏROV (Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti)

*Əmir Teymur və turançılıq ideologiyası -*  
Ülviyyə İBRAHİMOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*XVIII əsrin əvvəllərində Urmiyada iqtisadi vəziyyət -Yaxşıxanım*  
NƏSİROVA (AMEA Z.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutu)

### **II Bölmə**

*Türk tarixi üzrə mənbələr (1)*

**Bölmə rəhbəri: t.e.d. Sevda SÜLEYMANOVA**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 803)**

*Türk dillərinin tədqiqi baxımından "Divanu Luğat-it-Türk" əsərinin*  
*elmi əhəmiyyəti - Elnur MUSTAFAYEV (AMEA Z.Bünyadov adına*  
*Şərqsünaslıq İnstitutu)*

*Azərbaycanın XV əsr tarixi Misir mənbələrində - Günel*  
İSMAYILOVA (AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutu)

*XVIII əsr diplomatı F.Beneveninin "Gündəliyi" Mərkəzi Asiya və*  
*Azərbaycan tarixinə dair mənbə kimi - Zəhra İSLAMOVA (Bakı*  
*Dövlət Universiteti)*

*Avropa mənbələri və müəllifləri Sultan Süleymanın qanunlarının*  
*əhəmiyyəti haqqında - Eynulla BAXŞƏLİYEV (AMEA Hüquq və*  
*İnsan Haqları İnstitutu)*

### **III Bölmə**

#### *Tarixi şəxsiyyətlərimiz*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Kəmalə NƏCƏFOVA**  
(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.Türk odası)

*Şah Abbas şəxsiyyəti Azərbaycan tarixşünaslığında -*  
Sədulla NURİYEV (Bakı Dövlət Universiteti)

*İslamçılıq və Türkçülük ideologiyasında önəmli şəxsiyyət: Əhməd bəy Ağaoğlu -*  
Nərgiz KƏRİMOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Başqırd xalqının milli hərəkətinin görkəmli lideri - Əhməd Zəki Validi Toqan -*  
İlahə KƏRİMLİ (Bakı Dövlət Universiteti)

*Nihal Atsız türkçülüyyəinə baxış –*  
Jalə HÜSEYNOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

### **IV Bölmə**

#### *Türk xalqları tarixinin tarixşünaslıq məsələləri (1)*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Sevinc QASIMOVA**  
(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 806)

*Çex tarixşünaslığında tatar mövzusu -* Sevinc ƏSKƏROVA -  
(Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti)

*J.Von Hammer Osmanlı imperiyasının yaranması haqqında –*  
Fazil BAXŞƏLİYEV (Bakı Dövlət Universiteti)

*Robert Mantran Osmanlı-Səfəvi münasibətlərinin bəzi məsələləri haqqında -*  
Samir BAXŞƏLİYEV (Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti)

*Türk xalqları tarixinin tədqiqi məsələləri –*  
Almara HÜMBƏTOVA (Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutu)

*Azərbaycan tarixinin və dilinin İran İslam Respublikasında tədqiqinə və tədrisinə dair –*  
Kəmalə RUİNTƏN (Bakı Slavyan Universiteti)



## V Bölmə

### *Türk xalqları və din*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Səidə QULİYEVA**  
(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 806)

*Türk tarixi araşdırmaçıları qədim türklərin dini - Tanrıçılıq haqqında* - Elmar AXUNDOV (Bakı Dövlət Universiteti)

*Fransız türkoloq Jan Paul Ruinin tədqiqatlarında Orta Asiya türklərinin dini düşüncəsi* - Fəridə ALLAHVERDİYEVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Səfəviyyə təriqətinin yaranması dövründə Azərbaycanda sosial-iqtisadi, siyasi vəziyyət* - Günel RƏHİMLİ (Bakı Dövlət Universiteti)

*Buddizmi qəbul etmiş qədim türk boyları –*  
Elvin BABAYEV (AMEA-nın Əlyazmalar İnstitutu)

*Osmanlı imperiyası və xəlifəlik* - Səidə QULİYEVA (Bakı Dövlət Universiteti)

## VI Bölmə

### *Türk tarixi məsələləri türk, ingilis və rus dillərində*

#### **Bölmə rəhbərləri:**

**t.ü.f.d. İqbal AĞAYEV, t.ü.f.d. Gülnara USEYNOVA**  
(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 906)

*Kadınların ailə və aşirət bütçəsindəki rolü (Kafkasya Bölgəsi)* -  
Ganira PİRGULİYEVA (Bakü Devlet Üniversitesi)

*Tariximizin ilk diplomat kadını – Sara Hatun*  
Senuber İSMAYILOVA (Bakü Devlet Üniversitesi)

*The study of the military-political presence of the U.S and Russia in post-soviet Southern Caucasus region the historiography of Azerbaijan* - Guljannat HUSEYNLİ (Baku State University)

*American scientist Guenter Lewy about “Armenian genocide” of 1915* - Ayan KARİMOVA (Baku State University)

*Проблемы этнографического изучения тюркских народов Северного Кавказа* - Рена ИБРАГИМОВА (Бакинский Государственный Университет)

*Договоры, как средство утверждения русского господства в Северном Азербайджане* - Нурлана ДЖАВАНШИР (Бакинский Государственный Университет)

*Значение мемуаров в изучении истории Османской империи XIX века* - Натаван АГАЕВА (Институт Востоковедения им.акад. З.Буниятова НАНА)

**19 May 2017, Bakı**

**Bölmə iclasları – 10.00 – 12.00**

**I Bölmə**

*Türk xalqlarının yeni və müasir dövrlər tarixi məsələləri (1)*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. İqbal AĞAYEV**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud..№ 803)**

*Türkçülük və azərbaycançılıq ideologiyaları haqqında* – Azər AXUNDOV (Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti), Elgün ASLANOV (Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti)

*Erməni missioner təşkilat və komitələrin antitürk fəaliyyəti* – Şəbnəm CƏFƏROVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Çanaqqala savaşının müstəqillik illərində yazılmış poemalarda bədii əksi* - Gülnar QASIMLI (AMEA Ədəbiyyat İnstitutu)

*Rusiyada Fevral inqilabına qədərki dövrdə türkologiyanın inkişafı* - Sarvan BƏDƏLOV (Sumqayıt Dövlət Universiteti)

*Türkiyə – Cənubi Koreya münasibətləri tarixindən* – İqbal AĞAYEV (Bakı Dövlət Universiteti)

*“Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik problemi və Türkiyə” məsələsinin Azərbaycanda araşdırılma səviyyəsi haqqında* - Sevinc RUİNTƏN (Bakı Dövlət Universiteti)

## **II Bölmə**

*Tariximizi araşdıran müasirlərimiz*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Rövşən HƏTƏMOV**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 803)**

*Dünya tarixşünaslığına töhfə vermiş iki ünlü tarixçi: Ziya Bünyadov və Xəlil İncəlik üzərinə bir araşdırma (qarşılaşdırılmalı analiz) -*  
Sevinc QASIMOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Türk xalqlarının tarixinin öyrənilməsində böyük özbək alimi*  
*B.A.Əhmədovun əsərlərinin rolu -* Aysel QƏRİBOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Amerikalı tədqiqatçılar Peter Golden, Justin McCarthy, Erica Marat və Böyük Britaniyalı tədqiqatçı Edvard Parkerin türk tarixinə baxışları -* Cavid ƏLİSGƏNDƏRLİ (Bakı Dövlət Universiteti)

*Görkəmli arxeoloq Qüdrət İsmayilzadənin elmi araşdırmalarında*  
*Ulu Türk dövrü -* Şəlalə BAĞIROVA (Azərbaycan Dillər Universiteti)

*Tarix elmləri doktoru, professor Əsməd Muxtarova və onun türk xalqlarının tarixinə dair araşdırmaları -* Ləman ƏSƏDZADƏ (Bakı Dövlət Universiteti)

## **III Bölmə**

*Türk xalqlarının qədim dövr və orta əsrlər tarixi məsələləri (2)*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Səidə QULİYEVƏ**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 806)**

*Xəzər türklərində tolerantlıq ənənələri –*  
İsmayıl FAXTİYEV (Sumqayıt Dövlət Universiteti)

*Osmanlı dövlətinin yaradılışı haqqında –*  
Füzuli RAMAZANOV (Bakı Dövlət Universiteti, SABAH qrupu)

*Amerikalı tədqiqatçı Justin McCarthy türk kimliyi və Osmanlı imperiyasında “etnik təmizləmə” məsələləri haqqında –*  
Lalə ƏSGƏROVA (Bakı Dövlət Universiteti)

#### **IV Bölmə**

***Türk xalqlarının yeni və müasir dövrlər tarixi məsələləri (2)***

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Ələmdar ŞAHVERDİYEV**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 806)**

*Çanaqqala savaşının tədqiqatına baxış –*

Şəmsiyyə YUSİFLİ (Bakı Dövlət Universiteti)

*Qafqaz İslam Ordusunun tədqiqi: Türkiyə və Azərbaycan tarixşünaslığında fərqli yanaşmalar -* Aytəkin YUSİFLİ (Bakı Dövlət Universiteti)

*Türk xalqlarının deportasiyası məsələsinin Azərbaycanda tədqiqi səviyyəsi -* Aygün İSMAYİLOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Xəzərin statusu məsələsinin xəzəryanı türk dövlətləri arasında münasibətlərə təsiri -* Lamiyə MUSTAFAYEVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Postsovet Mərkəzi Asiyada geosiyasi vəziyyət: proqnozlar, reallıqlar -* Məsumə TƏHMƏZLİ (Bakı Dövlət Universiteti)

#### **V Bölmə**

***Türk xalqları tarixinin tarixşünaslıq məsələləri (2)***

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Abutalıb CƏLİLOV**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 906)**

*Şumerlər və iskitlər tarixşünaslıqda –*

Türkanə MƏMMƏDLİ (Bakı Dövlət Universiteti, SABAH qrupu)

*Xakaslar və onların tədqiqinə baxış –*

Tünzalə ÜZEYİROVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Gürcüstanda türkşünaslığın banisi - Sergi Cikia –*

Nəsibə MİRZƏYEVA (Bakı Dövlət Universiteti)

*Sovet hakimiyyətinin ilk illərində türk xalqlarının tarixinin tədqiqinə dair -* Nuranə QASIMOVA (Sumqayıt Dövlət Universiteti)

*Ahıska türkləri tədqiqatlarda –*

Günay BAYRAMOVA (Bakı Dövlət Universiteti)

## **VI Bölmə**

*Türk xalqları tarixinin tədrisi və təbliği məsələləri*

**Bölmə rəhbəri: t.ü.f.d. Sənubər İSMAYILOVA**

**(Yeni tədris binası, Tarix fakültəsi, aud.№ 906)**

*Azərbaycanda ümumtürk tarixi çərçivəsində Özbəkistan tarixinin tədqiqi və tədrisi məsələləri - Nərgiz BABAXANI (Bakı Dövlət Universiteti)*

*Türk xalqları tarixinin tədrisi BDU tələbələrinin gözü ilə - Elşən RƏSULOY (Bakı Dövlət Universiteti)*

*“Bakı Universiteti Xəbərləri” jurnalında türk xalqları tarixi məsələləri - Lalə İBADULLAYEVA (Bakı Dövlət Universiteti)*

*“Tarix və onun problemləri” elmi, nəzəri, metodik jurnalda türk tarixi məsələləri - Xəyalə Novruzova (Bakı Dövlət Universiteti)*

**Saat 12.00 – 13.00 – Fasilə**

**Saat 13.00 – 14.00 – Yekun toplantı**

*Protokol çıxışları*



*Çapa hazırladı:* Lamiyə RUİNTƏN

*Çapa məsul:* dos.Sevinc RUİNTƏN  
t.ü.f.d.Səidə QULİYEVƏ

Çapa imzalanmışdır: 10.05.2017  
Kağız format: 60x84 1/16  
Həcmi: 16 səh. Sifariş: 17. Sayı: 100

---

“Bakı Universiteti” nəşriyyatı. Bakı – 370148, Z.Xəlilov küçəsi23